

Kontroversielt makkerpar opfører nazifilm som teater

Rolleindehaver. Skuespilleren Anders Mossling spiller alle roller i 'Viljens Triumf'. Han imiterer ikke Hitlers gestik, men gengiver ellers budskaberne ord for ord. - Foto: JENS DRESLING

Leni Riefenstahls dokumentar 'Viljens Triumf' fortolkes som live drama.

AF **BIRGITTE KJÆR**

700.000 nazister var samlet til kongres i Nürnberg i 1934, hvor Hitler fejrede oratoriske triumfer.

Med var også filmskaberens og über-æsteten Leni Riefenstahl, der på bestilling skabte en episk film om stormødet.

Nu bliver filmen 'genindspillet' live i en gammel DSB-bygning ved Dybbølsbro, for de to instruktører Tue Biering og Jeppe Kristensen mener, at 'Viljens triumf' er et af de største kunstværker i historien.

Fra Dollars til Hitler

De to har tidligere stået bag teater med prostituerede, der skulle agere 'Pretty Woman' og indspillet en færøsk version af 'Dollars'.

LÆS ARTIKEL [Operafolket måtte til Vestegnens forstæder](#)

Og med 'Viljens Triumf' live er det igen fascinationen af en medieklassiker, der har grebet dem.

Ikke på grund af den historiske kontekst eller nazismen. Det er filmens æstetiske kvaliteter, de vil hylde.

»Det er den ultimative film«, mener Jeppe Kristensen.

»Det er i den her film, alt inden for iscenesættelse, teknik og kameravinkler begynder«.

Han påpeger, at vi på sin vis alle ser filmen hver dag, da utallige medieproduktioner citerer fra formsproget i 'Viljens Triumf'. Lige fra Star Wars til politiske kampagner. Men de færreste har set originalen. Det vil teaterversionen nu råde bod på med en live opførelse.

LÆS ARTIKEL [Kan du blive 'Venner' med seks asylansøgere?](#)

Spejling af storhedsvanvid

På gulvet i en gammel DSB-bygning ved Dybbølsbro, hvor den sort-hvide film skal opføres live, vrirler det med kabler, projektører og masser af kameraer, som alt sammen skal bruges for at få teaterstykkets ene skuespiller til at illudere diktatoren Hitler, Göring, Hess, Goebbels, Himmler og mange hundredtusinde forsamlede.

Ligesom filmen på sin tid var et teknisk mesterstykke, skubber den moderne teaterudgave til en kreativ brug af virkemidler.

Men hvorfor ikke bare vise filmen?

»Vi synes, det er interessant med storhedsvanvidet, at en skuespiller skal genskabe en film med næsten en million medvirkende. Det er en spejling af Riefenstahls og Hitlers storhedsvanvid«, siger Tue Biering.

Nazismen har skabt noget smukt

Selv om æstetikken er i fokus, kan instruktørerne ikke komme uden om, at filmen er et stykke nazistisk propaganda. Men de vil gerne.

»Det er interessant i sig selv, om vi kan genskabe det, og om vi kan nyde det og forstå kunsten, uden den her nazisme står i vejen. 'Viljens triumf' er på alle mulige måder integreret i vores kultur og mediebillende i dag, så det ville jo være hyklerisk ikke at kunne elske 'Viljens triumf' på trods af, at det er nazistisk propaganda. Det er interessant, at vi har en angst for at sige højt, at nazismen faktisk har skabt noget smukt. Det er utroligt tabubelagt«, siger Tue Biering.

Det smukke består ifølge de to instruktører i Leni Riefenstahls lyssætning, hendes grafiske brug af rum og mennesker og særlige kameravinkler. Og så får hun skabt en smuk mytologisk fortælling, forklarer Biering:

»Det er en fortælling om en messias, der stiger ned på jorden – det første billede er sådan gennem skyerne - og han lander og bliver tiljublet af befolkningen i Nürnberg, som er sådan en underlig lille Disney-by eller noget fra Sound of Music ...«

»Og med referencer til indtoget i Jerusalem på palmesøndag«, indskyder Jeppe Kristensen.

»Det er super effektivt og utrolig smukt, og hvis man skærer swastika, heilen og en lille mand med skrårem væk, kan man se en smuk mytologisk fortælling, som vi prøver at genskabe. Det handler meget om historiefortælling og den måde, vi laver politiske kampagner på i dag«.

LÆS OM LENI RIEFENSTAHL [Nekrolog: Skæbnens bjerg](#)

Som Obamas kampagne

De to mener, at Hitlers propaganda havde samme forførende effekt i 1934, som Barack Obamas kampagne havde i 2008.

For da 'Viljens triumf' kom frem, var den et hit. Disney-studierne ville have en visning, og både i Europa og USA trak filmen, hvor Der Führer holder brandtaler med indfølt gestik, masser af mennesker i biografen.

»Vi kan sidde og grine af Hitler i dag, men var det ikke sådan, at man dengang syntes, han var en fantastisk statsleder? Han kunne samlet et land op efter krig. Det, vi i dag synes er hysterisk og latterlig optræden på talerstolen, ville man dengang kalde passioneret og indlevet. Han holdt ikke igen med sine følelser – han ville faktisk noget med det«, siger Tue Biering.

Han mener også, at det er vigtigt at fremhæve, at filmen skildrer Hitler som meget andet end en hysterisk diktator. Og det er måske mest uhyggeligt af alt:

»Man bliver overrasket. Man ser en smilende, glad, venskabelig, faderlig Hitler, der går rundt, så man bliver helt rørt. Han har så mange menneskelige træk i den film. Og det er virkelig, virkelig vigtigt at fortælle den historie. For den dér dæmonisering af nazismen gør jo, at man siger, at 'jeg ville kunne genkende den, hvis jeg ser den'. Og det gør

man overhovedet ikke«.

Men i dag ville man jo aldrig bruge støvletramp og nogle, der står på række?

»Men de æstetiske forandringer er minimale. Man vil jo gerne lave Anders Foghs triumftog ind på færgen efter sejren. Det er en skabelon, der virker«, siger Jeppe Kristensen.

Men tager I kritisk stilling til folkeforførelsen for eksempel? Giver I forestillingen et tolkende lag?

»Succeskriteriet for os er, at man går herfra efter forestillingen og er enormt begejstret. At man går lykkelig ud og er helt forelsket i 'Viljens Triumf' og er båret frem af tro og optimisme for fremtiden. Det er det, filmen kan, og det, den kunne. Derfor kunne den ændre verden. Ikke bare for den million, der var til stede i Nürnberg i 1934, men for de millioner, der så den senere i Europa og USA, som var super begejstrede«, siger han og tilføjer hurtigt:

»Altså inden indtoget i Polen ... Så var det, det gik op for dem, at de mente det alvorligt«.

Jeppe Kristensen afbryder: »Det er sådan en Lars von Trier, du er i gang med ... 'could somebody stop me, please...!'«

Betændt racehygiejne

Instruktørerne fastholder, at filmen formidler eviggyldige værdier som sammenhold, omsorg for hinanden og evnen til at tage sig af hinanden.

Og de mener, at der er forbløffende lidt om, hvordan tyskerne var et herrefolk, der med alle midler ville skabe et rige, som kunne bestå til evig tid.

»Der er én sætning om racehygiejne, og den er klippet ind i filmen bagefter«, giver Jeppe Kristensen som eksempel.

Og har I taget den med i teaterversionen?

»Ja, det fungerer rigtig godt. Den giver meget god mening i den sammenhæng«.

Men bliver det ikke en stopklods i forførelsen af publikum?

»Nej, det tror jeg ikke«, griner Tue Biering

»Det har ikke skortet på begejstring og jubel under prøvevisningerne«.

Men hvis en jødisk familie løser billet til den her forestilling, så vil den vel føle sig enormt stødt eller hvad?

Jeppe Kristensen tøver, før han svarer:

»Tingene er jo sket. Jeg ved ikke, hvad jeg kan sige om det ... Vi laver ikke teater for at provokere eller støde nogen, men vi vil gerne lave teater om nogle områder, som er uafklarede. De ting er enormt vigtige for os. Det er der, vi skaber vores identitet«, siger han.

'Viljens Triumf' har premiere 1. november kl. 20.

